

ارتباط ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی در درمانگران اعتیاد

فائزه کاویانی^۱، محدثه حسینی^{۲،۳}، علی نظری^۴، مصطفی اکبرزاده^۵، سید کاوه حجت^۶ *^{ID}

^۱ کارشناس ارشد روانشناسی بالینی، مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۲ کارشناس ارشد روانشناسی، مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۳ کارشناس ارشد روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بجنورد، گروه روانشناسی و مشاوره، بجنورد، ایران

^۴ استادیار روانپزشکی، مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۵ مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

^۶ دانشیار روانپزشکی، مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران

* نویسنده مسئول: سید کاوه حجت، مرکز تحقیقات اعتیاد و علوم رفتاری، دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی، بجنورد، ایران. ایمیل: s.kavehhojjat1@gmail.com

DOI: 10.29252/nkjmd-0100215

چکیده

مقدمه: مراکز ترک اعتیاد از جمله مراکزی هستند که در زمینه‌ی درمان و بازپروری معتادان نقشی اساسی دارند. در این مراکز، تیم درمان شامل پزشک / روانپزشک، پرستار، روانشناس و مددکار می باشد که به دلیل ماهیت بیماری اعتیاد و مشکلات در ارتباط با این بیماران، در معرض فرسودگی شغلی قرار دارند. لذا این پژوهش باهدف تعیین رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگاری اولیه با فرسودگی شغلی در درمانگران اعتیاد به مرحله اجرا درآمد. **روش کار:** این مطالعه توصیفی و از نوع همبستگی بوده که بر روی ۲۱۰ درمانگر اعتیاد شاغل در مراکز ترک اعتیاد خراسان شمالی که از طریق نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند انجام شد. برای این کار از پرسشنامه های فرسودگی شغلی مسلش، خصوصیات شخصیتی نئو و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه یانگ، همچنین چکلیست خصوصیات دموگرافیک استفاده شد و از آزمون تحلیلی ضریب همبستگی پیرسون برای تعیین ارتباط میان متغیرها استفاده شد. **یافته‌ها:** میانگین سنی افراد موردبررسی ۳۵ سال بود. بین ویژگی شخصیتی برونگرایی با خستگی هیجانی و همچنین بین ویژگی شخصیتی انعطاف پذیری و خستگی هیجانی و نیز بین خصوصیت شخصیتی روان‌زندگی با میزان کفایت شخصی ارتباط منفی معناداری وجود داشت. بین ویژگی شخصیتی برونگرایی با کفایت شخصی و بین طرح‌واره اولیه گوش‌به‌زنگی و حوزه بریدگی و طرد با خستگی هیجانی همبستگی مثبت و معنادار وجود داشت. **نتیجه گیری:** برخی از خصوصیات شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار می توانند فرسودگی شغلی را در گروهی از درمانگران پیش‌بینی کنند. به نظر می‌رسد این گروه از درمانگران نیازمند بررسی و مداخلات مشاوره‌ای می‌باشند.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۲۵

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۵/۰۳

واژگان کلیدی:

ویژگی‌های شخصیتی
طرح‌واره‌های ناسازگاری اولیه
فرسودگی شغلی
درمانگران اعتیاد

مقدمه

خستگی مزمن، غم و اندوه، اضطراب، شناختی (نظیر کنترل شخصی پایین، فرایندهای شناختی ناقص)، فیزیکی (به‌عنوان مثال: فقر سلامت، بیماری‌ها)، رفتاری (غیبت کردن، کاهش عملکرد) یا انگیزشی (مانند کاهش تعهد سازمانی و دوری از دیگران) [۱]. برخی از عوامل همچون شرایط محیط کار، وضعیت درآمد و... از جمله مواردی هستند می‌تواند در بروز فرسودگی شغلی دخیل باشد [۲]. بر اساس تحقیقات انجام‌شده کارکنان حرفه‌های مربوط به خدمات اجتماعی از اولین کاندیدا های فرسودگی شغلی محسوب می شوند، محققین این مسئله را ناشی از مواجهه هرروزه این افراد با شرایط منفی و فقدان شرایط مثبت در محیط کار می‌دانند [۳]. درمانگران اعتیاد اعم از پزشک، پرستار،

فرسودگی شغلی به‌عنوان مشخصه اصلی استرس نوعی واکنش تأخیری به عوامل تنش‌زای مزمن در محل کار می‌باشد [۱] که اثرات سوئی بر فرد و سازمانی که در آن مشغول به کار است و همچنین در درازمدت بر جامعه دارد [۲]. مطالعات مختلفی شیوع فرسودگی شغلی در جوامع مدرن و همچنین عواقب آن را برای کارکنان و سازمان‌ها نشان می‌دهند [۳].

آمارهای منتشرشده از سازمان بین‌المللی کار بیانگر این است که خسارت‌های ناشی از استرس شغلی برابر با ۱ تا ۳/۵٪ از سود ناخالص ملی در کشورهای دنیا است [۴]. تظاهرات فرسودگی شغلی اغلب در سطوح مختلف مشاهده می‌شود، چه عاطفی مانند (خلق‌و‌خوی افسرده،

انجام شده است اما مطالعات محدودی به فرسودگی شغلی و عوامل مرتبط با آن در بین درمانگران اعتیاد پرداخته اند. با توجه به آنچه بیان شد به نظر می‌رسد تشریح ابعاد مختلف ویژگی‌های شخصیت و طرحواره‌های ناسازگاری اولیه بر اساس مدل‌های پیشنهادی محققان مختلف و ارتباط آن با فرسودگی شغلی حائز اهمیت می‌باشد. با توجه آثار سوء ناشی از فرسودگی شغلی و تأثیر آن بر بهبود افراد مبتلابه اعتیاد، مطالعه حاضر در پی بررسی این مسئله می‌باشد که آیا بین ویژگی‌های شخصیت و طرحواره‌های ناسازگاری اولیه و فرسودگی شغلی درمانگران اعتیاد رابطه وجود دارد یا خیر؟

روش کار

این مطالعه به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۵ در مراکز درمان اعتیاد استان خراسان شمالی انجام شد. جامعه مورد پژوهش تمام پزشکان، پرستاران و روانشناسانی می‌باشد که در امر درمانگری معاندان خراسان شمالی فعالیت داشتند که تعداد آن‌ها برابر ۴۵۰ نفر بود. برای انجام این مطالعه از کلیه افراد واجد شرایط از کلیه کلینیک‌های ترک اعتیاد استان درخواست همکاری به عمل آمد که از این تعداد ۲۱۰ نفر واجد شرایط شرکت در این مطالعه بودند. جهت جمع‌آوری اطلاعات لازم در این پژوهش سه پرسشنامه خصوصیت شخصیتی نئو، طرحواره یانگ، فرسودگی شغلی مسلش [۲۱] مورد استفاده قرار گرفت.

پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلش از ۲۲ گزاره تشکیل می‌شود و سه جنبه فرسودگی شغلی یعنی خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و کاهش کفایت شخصی را می‌سنجد [۲۱]. هر گزاره با مقیاس لیکرت از صفر تا شش شامل هرگز [صفر] تا همیشه [شش] نمره‌گذاری می‌گردد. نمرات به دست آمده از هر یک از این سه بعد، با توجه به خطوط برش استاندارد پرسشنامه فرسودگی شغلی مسلش در دسته‌های بالا، متوسط و پایین قرار می‌گیرند. بدین صورت که در بعد خستگی هیجانی نمره ۱۶ و کمتر از آن نشان دهنده فرسودگی پایین، ۱۷-۲۶ متوسط و ۲۷ و بیشتر از آن فرسودگی بالا، در بعد مسخ شخصیت نمره ۶ و کمتر از آن نشان دهنده سطح پایین، ۷-۱۲ متوسط و ۱۳ و بیشتر از آن سطح بالا؛ و در بعد کاهش عملکرد نمره ۳۱ و کمتر از آن نشان دهنده سطح پایین، ۳۲-۳۸ سطح متوسط و ۳۹ و بیشتر از آن سطح بالا می‌باشد. نمره بالای خستگی عاطفی و مسخ شخصیت و نمره پایه کاهش عملکرد منعکس کننده فرسودگی شغلی می‌باشد. ضریب پایایی آلفای کرون باخ ابعاد خستگی هیجانی ۰/۹۰، مسخ شخصیت ۰/۷۹ و عملکرد شخصی ۰/۷۱ به دست آمده است [۱۸]. پژوهش اکبری و همکاران پایایی مشاهده شده برای ابعاد خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و فقدان موفقیت فردی را به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۶۰ و ۰/۷۰ نشان دادند [۲۲].

پرسشنامه پنج عاملی شخصیت نئو NEO-FFI: برای سنجش عوامل پنج گانه شخصیتی از پرسشنامه کوتاه شده نئو استفاده شد. این پرسشنامه ۶۰ گویه ای برای ارزیابی پنج رگه اصلی شخصیت [روان رنجور خوبی، برونگرایی، باز بودن به تجربه، انعطاف پذیری و باوجدان بودن] است که کاستا و مک کری آن را ساخته‌اند و بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق نمره‌گذاری می‌شود [۲۳]. سوسیر [۲۴] ضرایب پایایی این پرسشنامه را با روش آلفای کرون باخ برای هر یک از پنج رگه روان رنجور خوبی، برونگرایی، باز بودن به تجربه، توافق پذیری و باوجدان بودن به ترتیب ۰/۸۸،

روانشناس که در مراکز ترک اعتیاد مشغول به کار می‌باشند به دلیل مواجه بودن با شرایط کاری خاص از جمله کار با معنادانی که اغلب اختلالات روان پزشکی همراه دارند و همچنین عدم تمایل معاندان برای شرکت در برنامه‌های ابلاغ شده به مراکز و عدم پایبندی به پروتکل‌های درمانی نظیر شرکت در جلسه‌های گروه درمانی باعث شده است این درمانگران در معرض استرس‌های روانی و فرسودگی شغلی قرار بگیرند [۷، ۸].

بر اساس برخی از مطالعات انجام شده بعضی از عوامل شخصیتی می‌توانند پیش بینی کننده فرسودگی در کارکنان حرفه‌های خاصی باشند [۹-۱۱] به عقیده Pervin و Cervone [۲۰۱۰] شخصیت الگویی از تفکر، احساس و رفتار ناشی از ویژگی‌های فردی همراه با سازوکارهای روانی پنهان یا آشکار است که در پس آن الگوها قرار دارد [۱۲] و به لحاظ انگیزش و نگرشی که در فرد نسبت به شغل و شیوه پاسخ به اقتضائات شغلی ایجاد می‌کند نقش مهمی در عملکرد شغلی وی دارد [۱۳].

در این زمینه نتایج مطالعه‌ای که در سال ۲۰۱۷ بر روی ۱۰۱ پرستار انجام شد نشان داد عوامل شخصیتی نقش کلیدی در فرسودگی شغلی دارند [۱۴] همچنین نتایج مطالعه ناصح و همکاران [۲۰۱۲] که بر روی ۳۱۸ پرستار شاغل انجام شد نشان داد بین ابعاد مختلف شخصیت با تحلیل رفتگی شغلی رابطه وجود دارد [۱۱].

از طرفی دیگر مدل‌های شناختی به اثر طرحواره‌های ناکارآمد اولیه در شکل گیری علائم آسیب شناسی روانی اشاره دارد [۱۵]. به عقیده مارتین و یانگ [۲۰۱۰] طرحواره‌ها پدیده‌های روانی هستند که از طریق ایجاد راهبردهای مقابله‌ای رفتارهای بیرونی فرد را تحت تأثیر قرار می‌دهند [۱۶]. طرحواره‌های ناسازگار اولیه بر شیوه تفکر، احساس، رفتار و به طور کلی شخصیت فرد اثر می‌گذارند و شیوه برخورد وی با موقعیت‌های متفاوت و نوع ارتباط با سایر مردم را مشخص می‌کنند [۱۷]. نتایج مطالعه مرادی و همکاران [۲۰۱۴] بر روی ۳۱۳ معلم زن و مرد وجود رابطه بین طرحواره‌های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی را تأیید کرد [۱۸] و همچنین مطالعه لالی مقدم و همکاران [۲۰۱۴] نشان داد طرحواره ناسازگار اولیه بریدگی و طرد، طرحواره ناسازگار اولیه دیگر جهت مندی و کمال‌گرایی منفی قدرت تبیین فرسودگی شغلی پرستاران را دارا می‌باشند [۱۹].

با توجه به شیوع فرسودگی شغلی و اهمیت خسارت‌های ناشی از آن، همچنین به دلیل عوارضی که فرد آن‌ها را تجربه می‌کند توجه به این مسئله و شناسایی عوامل سببی تسریع کننده، آشکار ساز و نیز پیشگیری و درمان آن اهمیت دارد [۵]. بررسی‌ها نشان داده‌اند که مشاوران و درمانگران به دلیل مدت طولانی درمان اعتیاد و فشارهای هیجانی مداوم در معرض فرسودگی شغلی بالایی هستند [۸، ۱۳، ۲۰]. به نظر می‌رسد حساسیت موضوع اعتیاد و احتمال بالای عود در این بیماران می‌تواند زمینه بروز استرس، اضطراب، ارزیابی منفی از خود در زمینه‌ی کفایت شغلی و سایر آسیب‌های روان شناختی را در درمانگران اعتیاد افزایش داده و اعتماد به نفس، برقراری ارتباط مناسب، انگیزه و بازدهی کاری مناسب درمانگران این حوزه را تحت تأثیر قرار دهد. لذا توجه به مقوله فرسودگی شغلی و عوامل مرتبط با آن در این گروه از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. برحسب جستجوهای انجام شده تحقیقاتی درباره فرسودگی شغلی و عوامل مربوط به آن در جوامع مختلف آماری

خرده مقیاس‌ها در دامنه ۹۰-۶۲ به دست آمد [۲۶]. همچنین برای جمع‌آوری اطلاعات فردی چک‌لیست خصوصیات دموگرافیک که شامل جنسیت تحصیلات و سن بود مورداستفاده قرار گرفت. برای تحلیل ارتباط بین متغیرها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۰، مورد تجزیه تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها

مطالعه حاضر بر روی ۲۱۰ نفر از درمانگران اعتیاد شهر بجنورد انجام شده است که مشخصات دموگرافیک افراد موردبررسی به شرح **جدول ۱** می‌باشد. همچنین اطلاعات توصیفی متغیرهای موردبررسی به شرح **جدول ۲** می‌باشد.

۰/۸۰، ۰/۷۹، ۰/۷۶ و ۰/۸۳ به دست آورده است. مغاللو و وفایی [۲۵] ضرایب همسانی درونی را برای هر یک از عوامل روان رنجوری، برونگرایی، باز بودن به تجربه، توافق پذیری و باوجدان بودن به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۸، ۰/۶۵، ۰/۶۱ و ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند. پرسش‌نامه‌ی طرح‌واره یانگ نسخه سوم فرم کوتاه [۲۰۰۵] فارسی: دارای ۹۰ گویه و توانایی سنجش ۱۸ طرح‌واره اصلی را در ۵-ح-یطه ی طرح‌واره دارد. این پرسشنامه از نوع طیف لیکرت اسا و نمره‌های هر ماده از ۱ [در مورد من کاملاً غلط است] تا ۶ [در مورد من کاملاً صحیح است] نوسان دارد [۲۶]. صدوقی و همکاران [۲۰۰۸] به بررسی تحلیل عاملی نسخه کوتاه پرسشنامه یانگ در نمونه غیر بالینی ایرانی پرداختند که یافته‌های این پژوهش ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه پرسشنامه طرح‌واره یانگ در پایایی و روایی بین فرهنگی را تأیید کرد. در این بررسی اعتبار مقیاس SF - YSQ به‌وسیله آلفای کرون باخ برای همه

جدول ۱: توزیع اطلاعات دموگرافیک درمانگران اعتیاد شهر بجنورد در سال ۱۳۹۵

متغیر	فراوانی (درصد فراوانی)
جنسیت	
زن	۷۹ (۶۲/۲)
مرد	۴۸ (۳۷/۸)
تحصیلات	
کارشناسی	۴۶ (۳۶/۲)
کارشناسی ارشد	۲۷ (۲۱/۳)
دکتری	۵۴ (۴۲/۵)
گروه سنی	
گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال	۳۲ (۲۴/۸)
گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ سال	۶۴ (۴۹/۶)
گروه سنی ۴۰ تا ۵۰ سال	۲۱ (۱۶/۳)
گروه سنی ۵۰ تا ۶۰ سال	۱۰ (۷/۸)

جدول ۲: اطلاعات توصیفی متغیرهای موردبررسی در مطالعه

متغیر	میانگین \pm انحراف معیار	N
طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه		
دیگر جهت مندی	۳۹/۶۷ (۸/۴۴)	۲۱۰
گوش‌به‌زنگی	۳۸/۹۰ (۸/۲۷)	۲۱۰
محدودیت‌های مختل	۲۳/۶۷ (۶/۱۸)	۲۱۰
بریدگی و طرد	۲۶/۱۲ (۵/۵۳)	۲۱۰
خودگردانی و عملکرد مختل	۲۵/۱۸ (۵/۳۷)	۲۱۰
شخصیت		
برون‌گرایی	۳۱/۵۶ (۵/۹۳)	۲۱۰
دلپذیر بودن	۳۲/۱۳ (۵/۸۴)	۲۱۰
انعطاف‌پذیری	۳۱/۵۰ (۵/۸۸)	۲۱۰
روان‌نژندی	۳۵/۴۵ (۷/۸۹)	۲۱۰
باوجدان بودن	۲۹/۳۳ (۵/۳۵)	۲۱۰
فرسودگی شغلی		
خستگی هیجانی	۳۴/۷۳ (۵/۷۹)	۲۱۰
مسخ شخصیت	۱۲/۲۷ (۳/۱۱)	۲۱۰
کفایت شخصی	۳۵/۶۶ (۶/۴۴)	۲۱۰

جدول ۳: بررسی هم خطی بین متغیرهای پیش‌بین و متغیر وابسته

VIF	تولرانس	مدل	
۱/۳۱۸	۰/۷۵۵	محرومیت هیجانی، روان‌نژندی	خستگی هیجانی
۱/۰۵۶	۰/۹۳۴	روان‌نژندی، بریدگی و طرد، گوش‌به‌زنگی	مسخ شخصیت
۱/۲۵۴	۰/۷۶۴	پذیرا بودن، باوجدان بودن	احساس کفایت شخصی

جدول ۴: مربوط به آزمون دوربین- واتسون جهت تعیین استقلال خطاها

آماره دوربین - واتسون		
۱/۶۶۰		خستگی هیجانی
۱/۷۴۹		مسخ شخصیت
۱/۶۵۸		احساس کفایت شخصی

جدول ۵: مربوط به متغیرهای وارد شده به معادله تحلیل رگرسیون چند متغیری فرسودگی شغلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه

متغیر ملاک	متغیرهای وارد شده	روش
خستگی هیجانی	محرومیت هیجانی، روان‌نژندی	روش گام‌به‌گام
مسخ شخصیت	روان‌نژندی، بریدگی و طرد، گوش‌به‌زنگی	روش گام‌به‌گام
احساس کفایت شخصی	پذیرا بودن، باوجدان بودن	روش گام‌به‌گام

هیجانی ۲ مدل [محرومیت هیجانی، روان‌نژندی] برای مسخ شخصیت ۳ مدل [روان‌نژندی، بریدگی و طرد، گوش‌به‌زنگی] و برای احساس کفایت شخصی دو مدل [پذیرا بودن، باوجدان بودن] فرض شده است. در جدول ۶ می‌توان ضریب همبستگی، مجذور ضریب همبستگی و مجذور تعدیل شده ضریب همبستگی را مشاهده کرد. همچنین می‌توان در ستون مجذور ضریب همبستگی را مشاهده کرد که در پیش‌بینی خستگی هیجانی از مؤلفه‌های فرسودگی شغلی دو مدل فرض شده که در آن بریدگی و طرد به همراه انعطاف‌پذیری توانسته‌اند به میزان ۰/۱۵۶ فرسودگی شغلی را پیش‌بینی کند. در پیش‌بینی مسخ شخصیت از مؤلفه‌های فرسودگی شغلی یک مدل فرض شده که در آن روان‌نژندی توانسته به میزان ۰/۰۳ فرسودگی شغلی را پیش‌بینی کند. در پیش‌بینی احساس کفایت شخصی از مؤلفه‌های فرسودگی شغلی دو مدل فرض شده که در آن خودگردانی مختل. دیگر جهت مندی توانسته‌اند به میزان ۰/۱۴۵ فرسودگی شغلی را پیش‌بینی کند. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان اظهار داشت که طرحواره‌های ناسازگار اولیه و ویژگی‌های شخصیتی قادرند تغییرات متغیر ملاک را پیش‌بینی کنند. در ستون معنی‌داری میزان معنی‌داری برابر با ۰/۰۰۰ بوده که نمایانگر معنی‌داری این تغییرات می‌باشد.

بر اساس نتایج به‌دست‌آمده از آزمون کالموگروف- اسمیرنوف مشخص گردید که همگی داده‌ها نرمال بوده لذا جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آماری پارامتریک استفاده نمودیم.

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد بین ویژگی‌های شخصیتی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی در درمانگران اعتیاد رابطه وجود دارد. به‌منظور بررسی این رابطه از روش آماری تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شد. در ادامه ابتدا پیش‌فرض‌های تحلیل رگرسیون [بررسی هم خطی و استقلال خطاها] ارائه و پس از آن نتایج به‌دست‌آمده از تحلیل رگرسیون ارائه شد که شرح آن در جدول ۳ ارائه شده است.

با توجه به مقادیر عامل تورم واریانس که بیشتر از یک می‌باشد هم خطی کمی بین متغیرها موجود می‌باشد. همچنین میزان تولرانس بیش از ۰/۴ است که مناسب می‌باشد. آماره دوربین واتسون، آزمون استقلال خطاها [تفاوت بین مقادیر واقعی و مقادیر پیش‌بینی شده توسط معادله رگرسیون] را انجام داده و چون مقدار آماره آزمون دوربین واتسون در فاصله ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد فرض عدم وجود همبستگی بین خطاها رد نمی‌شود و می‌توان از رگرسیون استفاده کرد چون این فرض یکی از فرضیات انجام رگرسیون است (جدول ۴).

جدول ۵ تعداد مدل‌هایی که به رگرسیون ما وارد شده‌اند را نشان می‌دهد. همان‌طور که در جدول مشاهده می‌شود در اینجا برای خستگی

جدول ۶: معادله تحلیل رگرسیون چند متغیری فرسودگی شغلی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه

مدل	R	مجذور R	مجذور R تعدیل شده	مجذور R تغییر یافته	F	Df1	Df2	معناداری F	تغییر یافته
۱- بریدگی و طرد.	۰/۳۱۱-۱	۰/۰۹۶-۱	۰/۰۹۱-۱	۰/۰۹۶-۱	۱۸/۷۱۸	۱	۱۲۱	۰/۰۰۰	
انعطاف پذیری	۰/۳۹۶-۲	۰/۱۵۶-۲	۰/۱۴۷-۲	۰/۰۶-۲					
۲- روان‌نژندی،	۰/۱۷۳-۱	۰/۰۲۹-۱	۰/۰۲۳-۱	۰/۲۹-۱	۱۷/۸۳۴	۱	۱۲۳	۰/۰۰۰	
۳- خودگردانی مختل.	۰/۳۱۵-۱	۰/۰۹۹-۱	۰/۰۹۳-۱	۰/۹۹-۱	۱۴/۵۵۳	۱	۱۲۰	۰/۰۰۰	
دیگر جهت مندی	۰/۳۸۲-۲	۰/۱۴۵-۲	۰/۱۳۵-۲	۰/۰۴۶-۲					

خستگی هیجانی ۲- مسخ شخصیت ۳- احساس کفایت شخصی

کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری در مؤلفه‌های خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و کفایت شخصی از مؤلفه‌های فرسودگی شغلی تفاوت وجود ندارد [P < ۰/۰۵].

بحث

در مطالعه حاضر مشخص شد که بین ویژگی‌های شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی در درمانگران اعتیاد رابطه وجود دارد. نتایج نشان می‌دهد بین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی با مؤلفه خستگی هیجانی ارتباط معنی‌دار منفی وجود دارد و با مؤلفه کفایت شخصی ارتباط معنی‌دار مثبت وجود دارد. به این معنا که هر چه میزان برون‌گرایی درمانگران بالاتر باشد میزان خستگی هیجانی پایین‌تر و میزان کفایت شخصی بیش‌تر می‌شود که هم‌راستا با نتایج حاصل از مطالعات بابایی امیری و همکاران [۲۰۱۶]، زاف [۲۰۰۲]، سارنی [۲۰۰۰]، کارسون و همکاران [۲۰۰۰] و نیکولا و همکاران [۲۰۰۷] می‌باشد [۲۷-۳۱]. از آنجاکه هیجانات مثبت هسته اصلی شخصیت افراد برون‌گرا را تشکیل می‌دهند این هیجانات می‌تواند زمینه ارتباط کاری و اجتماعی مناسب را فراهم کرده متعاقباً افراد با نگرش مثبت‌تر نسبت به کار و محیط کار و آینده شغلی، شرایط دریافت تقویت‌های مختلف را ایجاد کنند. لذا می‌توان نتیجه گرفت درمانگران با صفت برون‌گرایی بالاتر با واکنش مناسب نشان دادن به استرسورها و با هدایت سازگارانه فعالیت خویش خستگی عاطفی کمتری را تجربه کرده که این می‌تواند زمینه کفایت شغلی بالاتر را فراهم کند. از طرفی نتیجه حاصل پژوهش حاضر در این قسمت با نتیجه حاصل از برخی مطالعات نیز [۳۲-۳۴] همخوانی ندارد که می‌تواند ناشی از جوامع آماری متفاوت، نوع شغل، ابزارهای متفاوت در ارزیابی و سایر عوامل موقعیتی دخیل در انجام مطالعه باشد.

به‌علاوه نتایج تحقیق ما نشان داد که بین ویژگی شخصیتی انعطاف‌پذیری و مؤلفه خستگی هیجانی فرسودگی شغلی نیز ارتباط معنی‌دار منفی وجود داشت بدین معنی که هر چه میزان انعطاف‌پذیری درمانگران بالاتر بود میزان خستگی هیجانی آن‌ها نیز پایین‌تر بود که با نتیجه مطالعات [۱۰، ۳۵، ۳۶] هم‌راستا می‌باشد. در تبیین نتیجه حاصل از این قسمت می‌توان اظهار کرد درمانگرانی که در انعطاف‌پذیری نمره بالاتری دارند به لحاظ توانایی بیشتر در وفق دادن خود با محیط کار و

همچنین یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد بین ویژگی‌های شخصیتی با فرسودگی شغلی رابطه وجود دارد. جهت بررسی و پاسخگویی به فرضیه فوق از روش آماری همبستگی پیرسون استفاده شد که طبق نتایج به‌دست‌آمده، بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی [P < ۰/۰۵]، انعطاف‌پذیری [P < ۰/۰۱] و روان‌نژندی [P < ۰/۰۵] با خستگی هیجانی رابطه وجود دارد. بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌نژندی با مسخ شخصیت رابطه وجود دارد که این همبستگی در سطح ۹۵ صدم [P < ۰/۰۵] معنادار می‌باشد. همچنین بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، دلپذیر بودن، روان‌نژندی و باوجدان بودن با احساس کفایت شخصی رابطه وجود دارد که این همبستگی در سطح ۰/۹۵ [P < ۰/۰۵] معنادار می‌باشد.

تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی در درمانگران اعتیاد رابطه وجود دارد. جهت بررسی و پاسخگویی به فرضیه فوق از روش آماری همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج نشان داد بین طرح‌واره‌های حوزه گوش‌به‌زنگی و حوزه بریدگی و طرد با خستگی هیجانی رابطه وجود دارد که این همبستگی در سطح ۰/۹۹ [P < ۰/۰۱] معنادار می‌باشد. بین طرح‌واره‌های حوزه بریدگی و طرد با مسخ شخصیت رابطه وجود دارد که این همبستگی در سطح ۰/۹۵ [P < ۰/۰۵] معنادار می‌باشد. همچنین بین طرح‌واره‌های دیگر جهت مندی و حوزه خودگردانی و عملکرد مختل با احساس کفایت شخصی رابطه وجود دارد که این همبستگی در سطح ۰/۹۹ [P < ۰/۰۱] معنادار می‌باشد؛ بنابراین با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان اظهار داشت که بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با فرسودگی شغلی در درمانگران اعتیاد رابطه وجود دارد.

بین فرسودگی شغلی در گروه‌های تحصیلی مختلف تفاوت وجود دارد جهت تعیین وجود تفاوت در فرسودگی شغلی افراد متعلق به گروه‌های تحصیلی مختلف [کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری] از آزمون تحلیل واریانس دوره‌ها استفاده شد که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد. به‌طوری‌که بین فرسودگی شغلی در گروه‌های تحصیلی مختلف تفاوت وجود دارد جهت تعیین وجود تفاوت در فرسودگی شغلی افراد متعلق به گروه‌های تحصیلی مختلف [کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری] از آزمون تحلیل واریانس دوره‌ها استفاده شد که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد نتایج نشان می‌دهد که برحسب عضویت در گروه تحصیلی

می‌باشند، وجود طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه که این صفات را تحت تأثیر قرار می‌دهند می‌تواند در فرسودگی شغلی این افراد تأثیرگذار باشد. از جمله طرح‌واره‌های مؤثر در این مطالعه می‌توان به طرح‌واره‌های مربوط به گوش‌به‌زنگی، حوزه بریدگی و طرد، جهت‌مندی و خودگردانی و عملکرد مختل اشاره کرد. این طرح‌واره‌ها ارتباط معناداری با خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و کفایت شخصی داشتند و این افراد را در معرض فرسودگی شغلی قرار داده‌اند.

نتیجه‌گیری

نتایج این تحقیق نشان داد برخی از خصوصیات شخصیتی و طرح‌واره‌های ناسازگار می‌توانند فرسودگی شغلی را در گروهی از درمانگران پیش‌بینی کنند. همچنین طبق یافته‌های پژوهش حاضر درمانگران اعتیاد از میزان فرسودگی شغلی متوسط به بالا رنج می‌برند این موضوع می‌تواند مرتبط با ماهیت درمان اعتیاد و سختی‌هایی که در حوزه ارتباط و کار با بیماران مبتلا به اعتیاد می‌باشد توجیه شود. به‌طور کلی توجه به فرسودگی شغلی در میان درمانگران اعتیاد از جهات مختلف حائز اهمیت می‌باشد. فرسودگی شغلی می‌تواند سلامت جسم فرد را تحت تأثیر قرار دهد و کیفیت خدمات به مراجعه‌کنندگان را کاهش دهد. لذا شناخت عوامل مرتبط با آن می‌تواند باعث افزایش سلامت جسمی و روانی درمانگران این حوزه و همچنین بالاتر رفتن کیفیت خدمات‌رسانی در این زمینه شود. با توجه به یافته‌های به‌دست‌آمده و بررسی انواع متغیرهای جمعیت‌شناختی و شغلی مؤثر بر فرسودگی شغلی به نظر می‌رسد بیشترین متغیرهای پیش‌بینی‌کننده فرسودگی در افراد مربوط به متغیرهای شخصیتی و درون فردی افراد می‌باشد. فرسودگی شغلی در مطالعه ما بیشتر به دلیل احساس کمتر مؤثر بودن و عدم تمایل بیماران ایجاد شده باشد تا اینکه مرتبط با فشار بالای کار و یا خستگی از کار باشد. در نتیجه احساس ناموثر بودن در کار و عدم وجود فیدبک مناسب در کار نیز می‌تواند در ایجاد فرسودگی شغلی مؤثر می‌باشد. با توجه به این نتایج پیشنهاد می‌شود که مداخلاتی در جهت بهبود و تغییر این طرح‌واره‌ها برای درمانگران در کلینیک‌های ترک اعتیاد در نظر گرفته شود. با توجه به اینکه این درمانگران لازم است شیوه تفکر و شناخت بیماران خود را اصلاح کنند لازم است که خود از لحاظ روان‌شناختی در سطح بالایی از سلامت باشند و یا احاطه کامل به خصوصیات روان‌شناختی خود داشته باشند درمانگران می‌بایست از انتقال متقابل که به‌عنوان یک مسئله پیچیده در مورد رابطه بیمار و درمانگر مطرح است شناخت بالاتری داشته باشند و اصلاح طرح‌واره‌های ناسازگار در این موضوع نیز کمک‌کننده می‌باشد. به‌علاوه برگزاری کارگاه‌های آموزشی و سمینارهای متفاوت در زمینه‌ی ویژگی‌های شخصیتی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و فرسودگی شغلی در درمانگران با تقویت هوش هیجانی و تشویق به بروز کردن دانش تخصصی خود در حوزه درمانگری اعتیاد با شرکت در کنفرانس‌های مرتبط با درمانگری اعتیاد و خواندن مقالات مرتبط و همچنین افزایش خودآگاهی آنان نسبت به خود و مراجعان می‌تواند جهت مواجهه با فرسودگی شغلی کمک کند.

شغلشان چالش‌های بیرونی کمتری را تجربه کرده با احساس همدلی و همدردی بیشتری با مراجعین ارتباط برقرار کرده که باعث می‌شود با خستگی هیجانی کمتری مواجه شوند.

بین خصوصیت شخصیتی روان‌نژندی با میزان کفایت شخصی نیز ارتباط منفی و معناداری وجود داشت بدین‌صورت که هرچه میزان روان‌نژندی درمانگران بالاتر بود میزان کفایت شخصی کمتر داشتند که هم‌راستا با مطالعات مشابه در این زمینه می‌باشد [۳۷، ۳۸]. با توجه به اینکه افراد با نمره روان‌رنجوری بالاتر به دلیل ضعف در کنترل و تنظیم هیجانات و نداشتن سلامت روان کافی، علائم اضطرابی و سایر علائم روان‌شناختی را به میزان بیشتری تجربه می‌کنند انتظار می‌رود عملکرد فردیشان تحت تأثیر قرار گرفته و در نتیجه میزان کفایت شغلیشان کاهش پیدا کند.

بین خصوصیت شخصیتی باوجدان بودن با میزان کفایت شخصی ارتباط مثبت معناداری وجود داشت بدین معنی که هر چه میزان باوجدان بودن بالاتر باشد میزان کفایت شخصی نیز بیشتر می‌شد که این نتایج هم‌راستا با مطالعات [۳۹] می‌باشد. بنا بر مطالعه کاستا و مک‌کری افراد با ویژگی شخصیتی باوجدان بودن به شیوه‌ای مسئولانه عمل کرده و خودکنترلی را بر رفتار خود اعمال می‌کنند [۴۰]. لذا در تبیین نتیجه حاصل از این قسمت می‌توان اظهار کرد خصوصیت شخصیتی باوجدان بود با افزایش رفتار متعهدانه و شیوه‌های رفتاری مسئولانه میزان کفایت شخصی را در درمانگران افزایش می‌دهد.

نتایج این مطالعه نشان داد بین طرح‌واره اولیه گوش‌به‌زنگی و حوزه بریدگی و طرد با خستگی هیجانی و بین طرح‌واره‌های حوزه بریدگی و طرد با مسخ شخصیت رابطه مثبت معنادار وجود دارد. همچنین نتایج این مطالعه حاکی از رابطه منفی و معنادار بین طرح‌واره‌های دیگر مانند جهت‌مندی، حوزه خودگردانی و عملکرد مختل با احساس کفایت شخصی می‌باشد. نتایج حاصل از این مطالعه در این قسمت با مطالعات [۱۸، ۴۱، ۴۲] هم‌خوانی دارد.

به اعتقاد هریس و کرتن طرح‌واره‌های ناسازگار و راه‌های ناکارآمدی که فرد برای سازگاری با دیگران یاد می‌گیرد اغلب به نشانه‌های مزمن اضطراب، افسردگی منجر می‌شود [۴۱]. همچنین به اعتقاد بامبر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه در محیط‌های کاری بازآفرینی می‌شوند و افراد به دنبال مشاغلی هستند که باورهای منفی و احساسات ناخوشایند مرتبط با طرح‌واره‌های خود را در شغل خود بازسازی کنند [۴۲]. مطالعه ماچلوویتز در این رابطه نشان داده است که اعتیاد به کار، کنترل‌گری در محیط کار یا پذیرش کنترل شدن از سوی دیگران در محیط کار و بسیاری از کنش‌های دیگر در محیط که می‌توانند زمینه‌ساز فرسودگی شغلی باشند متأثر از طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه همچون طرح‌واره اولیه اطاعت/شکست، طرح‌واره ناسازگار بی‌اعتمادی/بدرفتاری، طرح‌واره اولیه اطاعت/شکست و سایر طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه می‌باشند [۴۳]. لذا در تبیین رابطه معنادار بین طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و فرسودگی شغلی در مطالعه حاضر می‌توان اظهار کرد با توجه به اینکه برای فعالیت در حوزه درمانگری اعتیاد ویژگی‌هایی مانند برقراری ارتباط مناسب، همدلی، همکاری و سازگاری با محیط و افراد مراجعه‌کننده از جمله پیش‌بینی‌کننده‌های مؤثر بر کفایت شغلی

References

- Piko BF. Burnout, role conflict, job satisfaction and psychosocial health among Hungarian health care staff: a questionnaire survey. *Int J Nurs Stud.* 2006;43(3):311-8. DOI: 10.1016/j.ijnurstu.2005.05.003 PMID: 15964005
- Nayeri ND, Salehi T, Noghabi AA. Quality of work life and productivity among Iranian nurses. *Contemp Nurse.* 2011; 39(1):106-18. DOI: 10.5172/conu.2011.39.1.106 PMID: 21955271
- Shirom A. Reflections on the study of burnout. *Work & Stress.* 2005;19(3):263-70.
- Tangri R. What stress costs: A special report. Canada: Performance Strategies Publication 2003. Available from: <http://www.stresscost.com>.
- Berjot S, Altintas E, Grebot E, Lesage F-X. Burnout risk profiles among French psychologists. *Burnout research.* 2017;7:10-20.
- Fekri K, Shahmanesh N. Comparison of Shafiabadi's Multi-Axis Pattern Effectiveness with Glaser's Reality Therapy in Teacher's Burnout. *Quarterly of Counseling Culture and Psychotherapy.* 2017;8(31):165-84.
- Villardaga R, Luoma JB, Hayes SC, Pistorello J, Levin ME, Hildebrandt MJ, et al. Burnout among the addiction counseling workforce: the differential roles of mindfulness and values-based processes and work-site factors. *J Subst Abuse Treat.* 2011;40(4):323-35. DOI: 10.1016/j.jsat.2010.11.015 PMID: 21257281
- Corey G. Theory and practice of group counseling . California: Brooks. Cole publishing company; 1995.
- Miyoshi R, Matsuo H, Takeda R, Komatsu H, Abe H, Ishida Y. Burnout in Japanese residents and its associations with temperament and character. *Asian J Psychiatr.* 2016;24:5-9. DOI: 10.1016/j.ajp.2016.08.009 PMID: 27931906
- Lee SJ, Choi YJ, Chae H. The effects of personality traits on academic burnout in Korean medical students. *Integr Med Res.* 2017;6(2):207-13. DOI: 10.1016/j.imr.2017.03.005 PMID: 28664143
- Naseh M, Jalilvand J, Vahdani M. Relationship between personality dimensions and job burnout of Nurses. 2012.
- Cervone D, Pervin L. Personality: theory and research. 11th ed. Hoboken, NJ.: Wiley; 2010.
- Rammstedt B, John OP. Measuring personality in one minute or less: A 10-item short version of the Big Five Inventory in English and German. *Journal of research in Personality.* 2007;41(1):203-12.
- De la Fuente-Solana EI, Gomez-Urquiza JL, Canadas GR, Albendin-Garcia L, Ortega-Campos E, Canadas-De la Fuente GA. Burnout and its relationship with personality factors in oncology nurses. *Eur J Oncol Nurs.* 2017;30:91-6. DOI: 10.1016/j.ejon.2017.08.004 PMID: 29031320
- Harris AE, Curtin L. Parental perceptions, early maladaptive schemas, and depressive symptoms in young adults. *Cognitive Therapy and Research.* 2002;26(3):405-16.
- Martin R, Young J. Schema therapy. *Handbook of cognitive-behavioral therapies* 2010.
- Young JE, Klosko JS, Weishaar ME. Schema therapy: A practitioner's guide: Guilford Press; 2003.
- Moradi Ghahdarjani M, Homaei R, Norouzi M. Determining the Relationship between Early Maladaptive Schemes and Job Burnout among Primary School Teachers in Esfahan 2014. Available from: https://www.civilica.com/Paper-PSYCHOCONF02-PSYCHOCONF02_066.html.
- Lali Moghadam B. The relationship between perfectionism and early maladaptive schemas with the burnout of nurses 2015. Available from: https://www.civilica.com/Paper-EPSCONF02-EPSCONF02_0913.html.
- Tayebani T, Sohrabi A, Samouei R. The Job Burnout of Therapists in the Licensed Addiction Centers in Isfahan, Iran and its Relationship with Individual and Professional Factors. *Director General.* 2013;9(7):1015-23.
- Bressi C, Porcellana M, Gambini O, Madia L, Muffatti R, Peirone A, et al. Burnout among psychiatrists in Milan: a multicenter survey. *Psychiatr Serv.* 2009;60(7):985-8. DOI: 10.1176/appi.ps.60.7.985
- 10.1176/ps.2009.60.7.985 PMID: 19564233
- Talaei A, Mohammad Nejad M, Samari A. Burnout in staffs of health care centers in Mashhad. *The Quarterly Journal of Fundamentals of Mental Health.* 2007;8(35-36):133-41.
- Akbari R, Ghafar Samar R, Kiany G-R, Eghtesadi A-R. Factorial validity and psychometric properties of Maslach burnout inventory—the Persian version. *Knowledge Health.* 2011;6(3):1-8.
- Garousi Farshi M. A New Approach to Personality Evaluation (Application of Factor Analysis in Personality Studies). Tabriz, Iran: Jamee Pashooh Publications. 2001.
- Saucier G. Replicable item-cluster subcomponents in the NEO Five-Factor Inventory. *J Pers Assess.* 1998;70(2):263-76. DOI: 10.1207/s15327752jpa7002_6 PMID: 9697330
- Moghanloo M, Aguilar-Vafaie M. Domain and facets of the five factor model of personality correlates of happiness, mental health and physical health. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology.* 2009;15(3):290-9.
- Sadooghi Z, Aguilar-Vafaie ME, Rasoulzadeh Tabatabaie K, Esfahanian N. Factor analysis of the young schema questionnaire-short form in a nonclinical Iranian sample. *Iranian journal of psychiatry and clinical psychology.* 2008;14(2):214-9.
- Babaeiamiri N, Haghghat S, Ashoori J. The Relationship of Job Burnout, Perceived social support and Psychological Hardiness with Mental Health among nurses. *Scientific Journal of Hamadan nursing & Midwifery Faculty.* 2016;24(2):120-8.
- Ben-Zur H, Zeidner M. Threat to life and risk-taking behaviors: a review of empirical findings and explanatory models. *Pers Soc Psychol Rev.* 2009;13(2):109-28. DOI: 10.1177/1088868308330104 PMID: 19193927
- Sarni D. All Emotional intelligence in the Prediction of Plocement Success in the company Business in Centives. Toronto, Canada: Multi –Health Systems; 2000.
- Carson KD, Carson PP, Birkenmeier BJ. Measuring emotional intelligence: Development and validation of an instrument. *Journal of Behavioral and applied Management.* 2016;2(1):810.
- Schutte NS, Malouff JM, Thorsteinsson EB, Bhullar N, Rooke SE. A meta-analytic investigation of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and individual differences.* 2007;42(6):921-33.
- Soleimani K, Sharifi V, TEHRANI DM. Occupational burnout in psychiatric staff at Roozbeh Hospital. 2006.
- Kilfedder CJ, Power KG, Wells TJ. Burnout in psychiatric nursing. *J Adv Nurs.* 2001;34(3):383-96. PMID: 11328444
- Coffey M, Coleman M. The relationship between support and stress in forensic community mental health nursing. *J Adv Nurs.* 2001;34(3):397-407. PMID: 11328445
- Swider BW, Zimmerman RD. Born to burnout: A meta-analytic path model of personality, job burnout, and work outcomes. *Journal of Vocational Behavior.* 2010;76(3):487-506.
- Shimizutani M, Odagiri Y, Ohya Y, Shimomitsu T, Kristensen TS, Maruta T, et al. Relationship of nurse burnout with personality characteristics and coping behaviors. *Ind Health.* 2008;46(4):326-35. PMID: 18716380
- Ghorpade J, Lackritz J, Singh G. Burnout and personality: Evidence from academia. *Journal of career assessment.* 2007;15(2):240-56.
- Lotfniya H, Mohsenyinia H. Investigating the Relationship between Personality Characteristics and Burnout among Primary Teachers of Tabriz. . *Teaching Science.* 2008;11(3):93-106.
- Costa PT, McCrae RR. Normal personality assessment in clinical practice: The NEO Personality Inventory. *Psychological assessment.* 1992;4(1):5.
- Bamber M. Schema Therapy for Occupational Stress, translation Hasan HamidPour, Hasan Zirak. Tehran: Arjmand; 2012.
- Bamber M, McMahon R. Danger-early maladaptive schemas at work!: The role of early maladaptive schemas in career

choice and the development of occupational stress in health workers. *Clin Psychol Psychother.* 2008;15(2):96-112. DOI: [10.1002/cpp.564](https://doi.org/10.1002/cpp.564) PMID: 19115432

43. Cockram DM, Drummond PD, Lee CW. Role and treatment of early maladaptive schemas in Vietnam Veterans with PTSD. *Clin Psychol Psychother.* 2010;17(3):165-82. DOI: [10.1002/cpp.690](https://doi.org/10.1002/cpp.690) PMID: 20486158

Research Article

The Relationship between Personality Traits and Early Maladaptive Schemas and Burnout in Addiction Therapists

Faezeh Kaviyani ¹ , Mohadeseh Hoseyni ^{2, 3}, Ali Nazari ⁴, Mostafa Akbarzadeh ⁵, Seyed Kaveh Hojjat ^{6,*}

¹ MA of Clinical Psychology, Addiction and Behavioral Sciences Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

² MA of Psychology, Department of Psychology and Counseling, Bojnourd Branch, Islamic Azad University, Bojnourd, Iran

³ MA of Psychology, Addiction and Behavioral Sciences Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran.

⁴ Assistant professor of psychiatry, North Khorasan University of Medical Sciences, Addiction and Behavioral Science Research Center, Bojnurd, Iran

⁵ Addiction and Behavioral Sciences Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

⁶ MD, Psychiatrist, Associate Professor, Addiction and Behavioral Sciences Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran

* **Corresponding author:** Seyed Kaveh Hojjat, Addiction and Behavioral Sciences Research Center, North Khorasan University of Medical Sciences, Bojnurd, Iran. E-mail: s.kavehhojjat1@gmail.com

DOI: [10.29252/nkjmd-0100215](https://doi.org/10.29252/nkjmd-0100215)

How to Cite this Article:

Kaviyani F, Hoseyni M, Nazari A, Akbarzadeh M, Hojjat SK. The Relationship between Personality Traits and Early Maladaptive Schemas and Burnout in Addiction Therapists. JNKUMS. 2018; 10 (2): 113-121
URL: <http://journal.nkums.ac.ir/article-1-1528-fa.html>

Received: 15 May 2018

Accepted: 25 Jun 2018

Keywords:

Personality Traits
Early Maladaptive Schemas
Occupational Burnout
Addiction Therapists

Abstract

Introduction: Addiction treatment centers play a key role in the treatment and rehabilitation of substance dependents. In these centers, the treatment team includes physician, psychiatrist, nurse, psychologist and social worker. Due to the recurrent nature of addiction and the problems of these patients, this team is exposed to the risk of burnout. This study aimed to determine the relationship between personality traits and early maladaptive schemas with burnout in addiction therapists.

Methods: This descriptive and correlation study was conducted on 210 addiction therapists working in addiction treatment centers in North Khorasan selected through convenience method. For this purpose, the Maslach's burnout, NEO personality traits and Young's early maladaptive schemas questionnaires were used. The Pearson Correlation Coefficient was used to determine the relationship between the variables.

Results: The mean age of the participants was 35 years old. There was a significant negative correlation between personality traits, extraversion and flexibility with emotional exhaustion. Also a significant negative correlation between neuroticism and personal competence was found. There was a positive and significant correlation between extraversion and personal competence. A significant positive correlation between the early maladaptive schemas, rejection and hyper vigilance with emotional exhaustion was found.

Conclusions: Some personality traits and maladaptive schemas can predict burnout in therapists. These therapists seem to need investigation and consulting interventions.